

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 12/2013-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna 6. novembra 2013 predbežne prerokoval návrh Krajského súdu v Nitre, zastúpeného predsedníčkou senátu JUDr. M. M., na vyslovenie nesúladu ustanovení § 51 ods. 1 písm. d) a § 62 písm. a) zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ustanovenia § 6 vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení neskorších predpisov, s čl. 2 ods. 2 a 3, čl. 13 ods. 1 písm. a) a ods. 2, čl. 15 ods. 1 a čl. 16 ods. 1 v spojení s čl. 40 Ústavy Slovenskej republiky a takto

r o z h o d o l :

1. Návrh Krajského súdu v Nitre **p r i j í m a** na ďalšie konanie.
2. **S p á j a** vec vedenú pod sp. zn. PL. ÚS 10/2013 s vecou vedenou pod sp. zn. PL. ÚS 12/2013 s tým, že spojená vec bude vedená pod sp. zn. PL. ÚS 10/2013.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bol 23. júla 2013 doručený návrh Krajského súdu v Nitre, zastúpeného predsedníčkou senátu JUDr. M. M. (ďalej len „navrhovateľ“), na vyslovenie nesúladu ustanovenia § 51 ods. 1 písm. d) a § 62 písm. a) zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 355/2007 Z. z.“) a ustanovenia § 6 vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), s čl. 2 ods. 2 a 3, čl. 13 ods. 1 písm. a) a ods. 2, čl. 15 ods. 1 a čl. 16 ods. 1 v spojení s čl. 40 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“).

Navrhovateľ v návrhu uviedol:

«V zmysle ustanovenia § 51 ods. 1 písm. d) zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „Zákon“), fyzické osoby sú povinné podrobiť sa povinnému očkovaniu. Ak ide o maloletého, zodpovedá za plnenie povinnosti zástupca dieťaťa.

Vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 585/2008, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení, ktorá nadobudla účinnosť 01. 01. 2009 a bola zmenená vyhláškou č. 544/2011, nadobudla účinnosť 01. 07. 2010 (ďalej ako „Vyhláška“) v ustanovení § 14 stanovuje kontrolu očkovania. Lekár, ktorý vykonáva očkovanie zasiela do 15. dňa mesiaca nasledujúceho po vykonaní očkovania údaje o pravidelnom povinnom očkovaní regionálnemu úradu.

Dňa 21. 09. 2012 bolo Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Nitre ako správnenému orgánu doručené oznámenie všeobecného lekára pre deti a dorast o odmietnutí povinného očkovania maloletého dieťaťa proti záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, detskej obrne, vírusovému zápalu pečene typu B, hemofilovým invazívnym nákazám a pneumokokovým invazívnym ochoreniam vakcínou infanrix Hexa a vakcínou proti pneumokokom (ďalej len „povinné očkovanie“).

Regionálny úrad verejného zdravotníctva vydal dňa 21. 11. 2012 Rozhodnutie číslo EPI/A/2012/03076, ktorým na základe dokazovania uznal vinnou zákonnú zástupkyňu maloletej zo spáchania priestupku na úseku verejného zdravotníctva podľa § 56 ods. 1 písm. k) zákona č. 355/2007 Z. z. a uložil jej pokutu vo výške 100,- eur a trovy konania vo výške 16,- eur.

Proti rozhodnutiu podali dňa 05. 12. 2012 navrhovatelia odvolanie. Odvolacím orgánom vo veciach, v ktorých v prvom stupni rozhoduje regionálny úrad verejného zdravotníctva, je podľa § 5 ods. 4 písm. i) Zákona Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky.

Dňa 31. 01. 2013 Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky ako nadradený orgán rozhodnutím číslo OLP/35/2013 odvolanie zamietol a rozhodnutie Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Nitre číslo EPI/A/2012/03076 zo dňa 21. 11. 2012 v plnom rozsahu potvrdil. V poučení uviedol, že rozhodnutie je preskúmateľné súdom podľa piatej časti zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku.

Navrhovatelia dňa 05. 03. 2013 podali príslušnému Krajskému súdu v Nitre žalobu na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu, konkrétne Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky. Žalobu zdôvodnili nezákonnosťou rozhodnutia správneho orgánu a tým, že vydané rozhodnutie zasahuje do základných práv a slobôd dieťaťa.

Konajúci Krajský súd v Nitre sa domnieva, že všeobecne záväzný právny predpis, ktorý sa týka veci, je v rozpore s ústavou, zákonom alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná a súdne konanie podľa § 109 ods. 1 písm. b) prerušil...

Podľa čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, cit.: „Štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.“

Podľa čl. 2 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, cit.: „Každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá.“

Podľa čl. 13 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky, cit.: „Povinnosti možno ukladať zákonom alebo na základe zákona, v jeho medziach a pri zachovaní základných práv a slobôd.“

Podľa čl. 13 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, cit.: „Medze základných práv a slobôd možno upraviť za podmienok ustanovených touto ústavou len zákonom.“

Podľa čl. 15 ods. 1 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky, cit.: „Každý má právo na život.“

Podľa čl. 16 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, cit.: „Nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia je zaručená. Obmedzená môže byť len v prípadoch ustanovených zákonom.“

Podľa čl. 40 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky, cit.: „Každý má právo na ochranu zdravia.“

Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Ústava Slovenskej republiky ako najvyšší zákon štátu zakotvuje zásadu del'by moci na zákonodarnú, výkonnú a súdnu. Ústava vytvára proporcie a hranice del'by moci medzi jednotlivými štátnymi orgánmi. Ministerstvá a iné orgány štátnej správy sú orgánmi výkonnej moci a ak sú na to splnomocnené zákonom sú oprávnené v ich medziach vydávať všeobecne záväzné právne predpisy.

Ustanovenia definované podzákonnou právnou normou sa musia pohybovať výlučne iba v medziach zmocňujúceho zákona. Ústavný súd Slovenskej republiky v tejto súvislosti judikoval, cit.: „Vláda ani ministerstvá a iné orgány štátnej správy nemôžu vydať všeobecne záväzný právny predpis upravujúci spoločenské vzťahy, ktoré neboli upravené zákonom. Všeobecne záväzným právnym predpisom orgánu výkonnej moci nemožno upraviť spoločenský vzťah vo väčšom rozsahu, než ustanovuje zákon, ani spôsobom odporujúcim zákonu.“ (PL. ÚS 7/96. Nález z 27. februára 1997. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 1997, s. 20-21)

Povinnosť týkajúca sa povinného očkovania vymedzená zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, nie je dostatočne špecifikovaná a nestanovuje, kedy a aké očkovanie je povinné. Povinné očkovanie nadobúda svoj reálny obsah až po stanovení konkrétnych podmienok jeho realizácie. Spôsob vykonávania očkovania, jeho druhy a kontrolu očkovania v Slovenskej republike definuje Vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení. Vyhláška tak, ako všeobecne záväzný právny predpis nižšej právnej sily, určuje povinnosť fyzických osôb podrobiť sa povinnému očkovaniu po dosiahnutí určitého veku. Vyhláška ako podzákonná norma v tomto konkrétnom prípade upravuje spoločenský vzťah vo väčšom rozsahu než stanovuje zákon.

Povinnosť podrobiť sa povinnému očkovaníu zasahuje do základných práv a slobôd občanov. Ústavne garantované práva ako je právo na život, právo na ochranu zdravia, sú ohrozené a štát nedostatočnou legislatívnou úpravou povinného očkovania umožňuje orgánom výkonnej moci zasahovať do týchto práv. Nesúlalom uvedených právnych predpisov s Ústavou SR tak nie je akceptovaná ústavná požiadavka, podľa ktorej „v právnom štáte má ústava povahu základného prameňa práva, ktorý je nadradený všetkým ostatným prameňom práva. Tento znak implikuje aj požiadavka, aby všetky právne predpisy a v nich obsiahnuté alebo z nich odvodené právne normy, verejnoprávne aj súkromnoprávne, boli v súlade s ustanoveniami ústavy.“ (PL. ÚS 15/1998, Nález z 11. marca 1999, Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 1999, s. 58).

Ďalší rozpor napadnutých ustanovení je možné posudzovať podľa čl. 2 ods. 2 a ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky. Nikoho nemožno zo strany štátneho orgánu nútiť k splneniu povinnosti, ktorú zákon neukladá. Štátne orgány sú pri výkone svojej činnosti podriadené ústave a zákonom a majú určený rozsah právomocí, ktorý nemôžu prekročiť, takže môžu konať len to, čo im ústava alebo zákon dovoľuje. Pokiaľ zákon č. 355/2007 Z. z. nedostatočne upravuje určitú povinnosť, je neprípustné nútiť kohokoľvek konať niečo, čo zákon neukladá.

V materiálnom právnom štáte všetky orgány verejnej moci participujúce na tvorbe všeobecne záväzných právnych predpisov majú povinnosť tvoriť také právne normy, ktoré majú určitú kvalitu. Základným prejavom takejto kvality je súlad zákonov s Ústavou SR.

Vzhľadom na vyššie uvedené je jednoznačné, že znenie napadnutých ustanovení nie je v súlade s ústavne garantovanými princípmi právneho štátu. S poukazom na súčasnú legislatívnu úpravu povinného očkovania je nevyhnutné, aby Ústavný súd Slovenskej republiky posúdil nastolený nesúlad právnych noriem, ich častí, nakoľko predmetné posúdenie nepatrí do kompetencie všeobecného súdnictva.»

Na základe uvedeného navrhovateľ žiada, aby ústavný súd nálezom vyslovil, či „ustanovenie § 51 ods. 1 písm. d) zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov je

v súlade s čl. 2 ods. 2 a 3, čl. 13 ods. 1 písm. a) a ods. 2, čl. 15 ods. 1, čl. 16 ods. 1 v spojení s čl. 40 Ústavy Slovenskej republiky

ustanovenie § 62 písm. a) zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov je v súlade s čl. 2 ods. 2 a 3, čl. 13 ods. 1 písm. a) a ods. 2, čl. 15 ods. 1, čl. 16 ods. 1 v spojení s čl. 40 Ústavy Slovenskej republiky

ustanovenie § 6 Vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení je v súlade s čl. 2 ods. 2 a 3, čl. 13 ods. 1 písm. a) a ods. 2, čl. 15 ods. 1, čl. 16 ods. 1 v spojení s čl. 40 Ústavy Slovenskej republiky“.

II.

Podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy ústavný súd rozhoduje o súlade zákonov s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom.

Ústavný súd každý návrh na začatie konania podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dané dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Ústavný súd predložený návrh predbežne prerokoval a zistil, že na jeho prerokovanie má ústavou zverenú právomoc, návrh má zákonom predpísané náležitosti, nie je neprípustný a je podaný oprávnenou osobou. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd dospel k záveru, že tento nie je zjavne neopodstatnený a jeho náležité posúdenie zo všetkých relevantných aspektov súladu, prípadne nesúladu napadnutých ustanovení s ústavou vyžaduje, aby bol prijatý na ďalšie konanie. Ústavný súd preto týmto uznesením rozhodol o prijatí návrhu na ďalšie konanie, tak ako to je uvedené vo výroku v bode 1 tohto uznesenia.

III.

Ústavný súd zároveň zistil, že ide o návrh obsahovo identický s návrhom Krajského súdu v Nitre, zastúpeného predsedníčkou senátu JUDr. E. H., na začatie konania o súlade ustanovení § 51 ods. 1 písm. d) a § 62 písm. a) zákona č. 355/2007 Z. z. a ustanovenia § 6 vyhlášky s čl. 2 ods. 2 a 3, čl. 13 ods. 1 písm. a) a ods. 2, čl. 15 ods. 1 a čl. 16 ods. 1 v spojení s čl. 40 ústavy, ktorý bol ústavnému súdu doručený 17. júna 2013 a ktorý bol prijatý na ďalšie konanie uznesením ústavného súdu č. k. PL. ÚS 10/2013-9 z 3. júla 2013.

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“).

Podľa § 112 ods. 1 OSP v záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie vecí, ktoré sa u neho začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov.

Zákon o ústavnom súde nemá ustanovenie, ktoré umožňuje spojenie vecí, a preto v súlade s citovanými ustanoveniami je potrebné v konaní o súlade právnych predpisov použiť na prípadné spojenie vecí primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku. So zreteľom na obsah oboch návrhov, ich právnu a skutkovú súvislosť/totožnosť ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku v bode 2 tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. novembra 2013